

**РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ
«УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ МУНІЦИПАЛЬНИХ УТВОРЕНЬ:
ТЕОРІЯ, МЕТОДОЛОГІЯ, ПРАКТИКА»**

Забезпечення стабільного економічного й соціального розвитку країни є неможливим без створення умов для розвитку найменших адміністративно-територіальних утворень, що у світовій практиці отримали назву муніципальних. Існуючі теоретичні та практичні механізми управління розвитком муніципальних утворень в Україні використовують переважно радянський адміністративно-управлінський підхід, що не відповідає вимогам ринкової економіки. Тому надзвичайно актуальною проблемою на сьогодні залишається формування теоретичних і практичних засад нової парадигми управління економічним і соціальним розвитком муніципальних утворень, що базується на концепції менеджменту. У вітчизняній науці домінують дослідження управління розвитком територіальних спільнот базового рівня переважно крізь призму місцевого самоврядування як політично-правового інституту.

Монографія «Управління розвитком муніципальних утворень: теорія, методологія, практика» підготовлена науковцями Тернопільського національного економічного університету — д-ром екон. наук, професором, проректором з наукової роботи, завідувачем кафедри державного й муніципального управління Аллою Мельник та канд. екон. наук, доцентом, докторантом кафедри державного і муніципального управління Григорієм Монастирським — є першою в Україні ґрунтовною науковою працею, метою якої є розкриття теоретичних засад і практичних механізмів забезпечення економічного й соціального розвитку первинних територіальних спільнот, як складних соціально-економічних систем, на засадах менеджменту з позиції економічної науки.

Монографія складається зі вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел. Зміст монографії визначається логічністю, ґрунтовністю, проблемністю та дискусійністю. Наукова праця насичена ілюстративним матеріалом, що посилює репрезентативність авторського підходу.

У 1 розділі «Теоретико-методологічні засади управління економічним і соціальним розвитком муніципальних утворень» автори розкривають сутність теоретичних моделей організації управління розвитком муніципальних утворень та окреслюють методологію його дослідження. Враховуючи кардинальні зміни, які відбулися в об'єкті управління, науковці формують інноваційний підхід до розуміння організаційної та функціональної підсистем управління розвитком територіальних спільнот базового рівня, який полягає в необхідності імплементації функцій менеджменту в діяльність органів

місцевого самоврядування, що, у свою чергу, позначається на організаційній структурі управління.

У розділі 2 «Інституційна база управління розвитком муніципальних утворень» увагу авторського колективу зосереджено на інституційних передумовах та бар'єрах формування моделі управління розвитком територіальних спільнот базового рівня на засадах менеджменту. Зокрема, досліджено трансформацію організаційної структури управління муніципальними утвореннями в умовах становлення ринкових відносин. Цікавим, змістовним і креативним є підрозділ, присвячений актуальним питанням адміністративно-територіальної реформи. Дано критичну оцінку нормативно-правової бази управління розвитком муніципальних утворень в Україні, визначено напрями її адаптації до вимог Європейської Хартії місцевого самоврядування. У розділі висвітлено результати порівняльного аналізу муніципального управління в Україні та зарубіжних країнах за комплексом критеріїв. Автори концентрують увагу на тих аспектах, адаптивне застосування яких сприяло б удосконаленню системи місцевого самоврядування в Україні.

У наступному розділі «Ресурсний потенціал муніципальних утворень: методичні підходи та емпірична оцінка» досліджено склад ресурсного потенціалу муніципальних утворень і визначено підходи до його оцінки, що, як видно з тексту наукової праці, знайшло практичне впровадження. Автори визначають сутність комунальної власності як економічної основи розвитку муніципальних утворень, розкривають особливості та проблеми застосування функціональних форм управління комунальним майном. Беззаперечною новизною характеризується авторський підхід до визначення структури фінансових ресурсів муніципальних утворень як комплексу фінансових засобів, якими володіють різні суб'єкти муніципальних відносин. Особливої ваги в умовах необхідності реалізації та методологічного наповнення адміністративно-територіальної реформи набуває підрозділ 3.4, в якому описано механізм інтеграції муніципальних утворень для вирішення спільних питань місцевого життя.

Квінтесенцією монографії є розділ 4 «Суть та шляхи імплементації в Україні спеціального економічного інструментарію муніципального менеджменту», в якому автори вперше у вітчизняній науці детально досліджують технології реалізації спеціальних економічних інструментів муніципального менеджменту. Слід зазначити, що виклад теоретичного матеріалу переплітається практичними прикла-

дами із широким застосуванням зарубіжного та вітчизняного досвіду муніципального управління.

В останньому розділі досліджено особливості взаємодії органів управління муніципальними утвореннями із зовнішнім середовищем у процесі реалізації стратегій їх розвитку. Зокрема, автори окреслюють проблемні моменти взаємодії органів місцевого самоврядування з органами державної виконавчої влади. Значну увагу приділено проблемі підтримки підприємництва в системі муніципального управління та удосконалення механізмів управління галузево-функціональними комплексами в умовах розвитку локальних ринків на території муніципальних утворень.

Автори монографії намагаються зруйнувати радянські стереотипи управління розвитком територіальних спільнот базового рівня, адаптувати зарубіжні технології муніципального управління з урахування вітчизняних економічних, соціальних і політичних реалій, розробити власні методики забезпечення динаміки муніципальних систем. Актуальність підходу, запропонованого дослідниками, зростає в умовах об'єктивної необхідності проведення адміністративно-територіальної реформи, що покликана змінити ідеологію територіального управління у країні з орієнтацією на реалії ринкової економіки та перспективи європейської інтеграції.

Зміст і структура монографії «Управління розвитком муніципальних утворень: теорія, методологія, практика» містить беззаперечний елемент наукової новизни і практичної цінності. Зокрема, елементами наукової новизни, на наш погляд, є такі результати монографічного дослідження:

розроблено методологічні засади муніципального менеджменту з урахуванням зарубіжних підходів і специфіки організації місцевого самоврядування в Україні;

запропоновано трактування муніципального утворення як суб'єкта, насамперед, економічних, а не політичних відносин;

сформовано гіпотезу про дослідження муніципального утворення як корпорації;

окреслено структурні складові ресурсного забезпечення муніципального утворення й муніципального управління;

побудовано модель управління розвитком муніципальних утворень з урахуванням нових викликів економічного розвитку, що визначають структуру функцій управління;

обґрунтовано роль змістово-структурної характеристики і шляхи вдосконалення організаційної, функціональної та інституціональної підсистем муніципального управління.

Загалом, позитивно оцінюючи рецензовану працю, можна висловити деякі побажання. Так, авторам доцільно було б приділити більше уваги екологічній складовій розвитку муніципальних утворень, що впливає з їх розуміння як триєдності природної, соціальної та економічної підсистем. Однак це не применшує високої оцінки роботи, яка має значну наукову і практичну цінність і, без сумніву, сприятиме формуванню інноваційної моделі управління місцевим розвитком.

Монографія «Управління розвитком муніципальних утворень: теорія, методологія, практика» може бути цікавою не лише науковцям, а й буде корисною державним службовцям і службовцям органів місцевого самоврядування у процесі вироблення та реалізації управлінських рішень щодо забезпечення економічного й соціального розвитку первинних територіальних утворень.

П.В. Гудзь,

*д-р екон. наук,
завідувач кафедри
менеджменту і маркетингу
Запорізького національного
технічного університету*